

ПРИНЦИПИ І МЕТОДИ ЛАНДШАФТНОГО АНАЛІЗУ У ЗЕМЛЕУСТРОЇ

Домбровська О.А., канд. екон. наук, доц.
Князев Є.К., аспірант
Державний біотехнологічний університет

Ландшафтний аналіз у землеустрої є ключовим інструментом для оцінки, планування та управління землекористуванням, зокрема для забезпечення стійкого розвитку територій та охорони довкілля. Основою цього підходу є розуміння ландшафту як комплексної природно-антропогенної системи, де взаємодіють природні та соціально-економічні компоненти.

До основних принципів ландшафтного аналізу в сучасних умовах можна віднести:

1. Принцип комплексності, де ландшафт розглядається як цілісна система, що складається з геологічних, кліматичних, ґрунтових, водних, біологічних та соціально-економічних компонентів. Комплексний підхід передбачає аналіз усіх взаємопов'язаних елементів ландшафту для розуміння його структури, функцій і динаміки.

2. Принцип ієрархічності - ландшафти поділяються на різні рівні організації: від окремих ландшафтних комплексів (урочищ, фацій) до регіональних і глобальних систем. Аналіз кожного рівня має свої особливості та підходи, що дозволяють врахувати масштабні та локальні характеристики ландшафтів.

3. Принцип територіальності - кожен ландшафт має свої просторові межі і певну територіальну організацію, що впливає на землекористування і потребує детального вивчення просторової структури території.

4. Принцип динамічності - ландшафти змінюються в часі під впливом природних процесів (кліматичних змін, ерозії) та антропогенних факторів (сільське господарство, урбанізація). Аналіз цих змін дозволяє планувати землекористування з урахуванням майбутніх тенденцій.

5. Принцип стійкості - оцінка стійкості ландшафту до антропогенного навантаження є важливою складовою землеустрою. Цей принцип включає дослідження екологічних ризиків та потенціалу відновлення природних систем після впливу людини.

Серед сучасних методів ландшафтного аналізу можна виділити:

1. Картографічний метод, який є основним інструментом для вивчення просторової організації ландшафтів. Застосування тематичних карт, що відображають різні природні та антропогенні елементи (геологічні, ґрунтові, гідрологічні, землекористування), дозволяє оцінювати територію комплексно.

2. Метод геоінформаційних систем (ГІС): використання ГІС-технологій дозволяє поєднувати та аналізувати великий обсяг просторових

даних, що значно підвищує точність та ефективність ландшафтного аналізу. ГІС використовуються для моделювання сценаріїв землекористування, прогнозування екологічних змін і управління земельними ресурсами.

3. Аерокосмічні методи: дистанційне зондування Землі (спутникові знімки, аерофотозйомка) надає дані про природні компоненти ландшафту, стан ґрунтів, рослинність, водні ресурси. Ці дані є важливими для моніторингу та оцінки стану земельних ресурсів.

4. Метод польових досліджень: польові дослідження дозволяють отримати детальну інформацію про конкретні ділянки ландшафту, включаючи його біологічні, ґрунтові та гідрологічні характеристики. Цей метод є важливим для уточнення даних, отриманих з інших джерел.

5. Морфологічний аналіз: дослідження морфологічних особливостей ландшафту (рельєф, гідрологічні мережі, форма урочищ) допомагає зрозуміти його функціонування і взаємодію з іншими компонентами. Це важливо для планування інженерних та природоохоронних заходів у землекористуванні.

6. Екологічний аналіз: оцінка екологічного стану території, включаючи стан біорізноманіття, ґрунтів, водних ресурсів, ступінь забруднення. Екологічний аналіз допомагає визначити екологічні обмеження для землекористування та розробити природоохоронні заходи.

7. Біоіндикаційний метод: оцінка стану ландшафтів на основі стану рослинних і тваринних видів, що є індикаторами екологічного благополуччя території. Цей метод допомагає визначити вплив антропогенного навантаження на екосистеми.

Таким чином, ландшафтний аналіз у землеустрої дозволяє отримати всебічну оцінку території, врахувати природні, соціальні та економічні чинники в управлінні земельними ресурсами. Принципи та методи цього аналізу спрямовані на забезпечення стійкого розвитку територій, гармонізацію взаємодії людини і природи та оптимальне використання ресурсів.

Література

1. Лазарева О. В. Соціально-економічний розвиток сільських територій: навч. посіб. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 128 с
2. Третяк А.М., Другак В.М., Гунько Л. А., Гетьманчик І.П. Землевпорядне проектування: організація території сільськогосподарських підприємств методом еколого-ландшафтного землеустрою: навчальний посібник. Херсон, 2020. 236 с.